

УДК: 352.07:338.46/338.49

DOI: <https://doi.org/10.32689/2617-2224-2019-17-2-35-45>

Васильєва Наталія Вікторівна,

доктор наук з державного управління, доцент, професор кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом Національної академії державного управління при Президентові України, 03057, Київ, вул. Антона Цедіка, 20, тел.: +38 (067) 765 14 69, email: vasilyeva.nadu@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4678-4333

Васильєва Наталья Викторовна,

доктор наук по государственному управлению, доцент, профессор кафедры регионального управления, местного самоуправления и управления городом Национальной академии государственного управления при Президенте Украины, 03057, Киев, ул. Антона Цедика, 20, тел.: +38 (067) 765 14 69, email: vasilyeva.nadu@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4678-4333

Vasyliєva Nataliia Victorovna,

Doctor of Science in Public Administration, associate professor, professor Department of Regional Administration, Local Self-Government and Urban Management of National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, 03057, Kyiv, Str. Antona Tsedika, 20, tel.: +38 (067) 765 14 69, email: vasilyeva.nadu@gmail.com

ORCID: 0000-0003-4678-4333

Васильєва Олександра Іллівна,

доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та публічної служби Національної академії державного управління при Президентові України, 03057, Київ, вул. Антона Цедіка, 20, тел.: +38 (067) 426 95 28, email: sandra_nadu@ukr.net

ORCID: 0000-0003-1812-4557

Васильєва Александра Ильинична,

доктор наук по государственному управлению, профессор, профессор кафедры публичного управления и публичной службы Национальной академии государственного

управління при Президенті України, 03057, Київ, ул. Антона Цедика, 20, тел.: +38 (067) 426 95 28, email: sandra_nadu@ukr.net

ORCID: 0000-0003-1812-4557

Vasylieva Oleksandra Ilyinichna,

Doctor of Science in Public Administration, professor, professor Department of Public Administration and Public Service of National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, 03057, Kyiv, Str. Antona Tsedika, 20, tel.: +38 (067) 426 95 28, email: sandra_nadu@ukr.net

ORCID: 0000-0003-1812-4557

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Анотація. Встановлено, що сталий територіальний розвиток неможливий без партнерства органів публічної влади й бізнесу. Зазначено, що державно-приватне партнерство — це інституційний та організаційний альянс між владними органами і бізнесом з метою реалізації суспільно значущих проектів у різних сферах діяльності. З'ясовано, що це передача бізнесу частини повноважень, відповідальності та ризиків щодо реалізації інвестиційних проектів, які традиційно впроваджувалися за рахунок бюджетного фінансування. Приділено увагу формам державно-приватного партнерства. Проаналізовано сучасний стан реалізації місцевих проектів державно-приватного партнерства, виявлено актуальні проблеми та розкрито напрями вдосконалення фінансування розвитку територій. Доведено, що партнерство органів влади і приватного сектору спрямоване на підвищення ефективності впровадження інфраструктурних проектів на місцевому рівні, вирішення важливих питань місцевого значення, задоволення потреб та інтересів територіальної громади щодо отримання якісних послуг. Перелічено сфери і сектори застосування державно-приватного партнерства. Зазначено переваги застосування державно-приватного партнерства. Наведено статистичні данні і динаміка реалізації проектів, що реалізуються на засадах державно-приватного партнерства. Також наведено приклад застосування державно-приватного партнерства як інструменту розвитку територій. Акцентовано увагу на інституційному середовищі реалізації проектів державно-приватного партнерства. Обґрунтовано доцільність гармонізації концесійного законодавства із законодавством про державно-приватне партнерство, імплементації кращого міжнародного досвіду до правового регулювання в Україні. Наголошено на необхідності розвитку державно-приватного партнерства як інструменту розвитку територій в умовах реалізації реформи децентралізації владних відносин.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, проекти, розвиток територій.

ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЕРСТВО КАК ИНСТРУМЕНТ РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ

Аннотация. Установлено, что стабильное территориальное развитие невозможно без партнерства органов публичной власти и бизнеса. Отмечено, что государственно-частное партнерство — это институциональный и организационный альянс между властью и бизнесом в целях реализации общественно значимых проектов в разных сферах деятельности. Выяснено, что это передача бизнесу части полномочий, ответственности и рисков по реализации инвестиционных проектов, которые традиционно внедрялись за счет бюджетного финансирования. Уделено внимание формам государственно-частного партнерства. Проанализировано нынешнее состояние реализации местных проектов государственно-частного партнерства, выявлены актуальные проблемы и раскрыты направления улучшения финансирования развития территорий. Доказано, что государственно-частное партнерство направлено на повышение эффективности инфраструктурных проектов на местном уровне, решение важных вопросов местного значения, удовлетворение потребностей и интересов территориальной общины в получении качественных услуг. Перечислены сферы и секторы применения государственно-частного партнерства. Раскрыты преимущества применения государственно-частного партнерства. Приведены статистические данные и динамика реализации проектов, реализуемых на принципах государственно-частного партнерства. Также приведен пример применения государственно-частного партнерства как инструмента развития территорий. Акцентируется внимание на институциональной среде реализации проектов государственно-частного партнерства. Обосновано целесообразность гармонизации концессионного законодательства с законодательством о государственно-частном партнерстве, имплементации положительного международного опыта в правовое регулирование в Украине. Указано на необходимости развития государственно-частного партнерства как инструмента территорий в условиях реализации реформы децентрализации властных отношений.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, проекты, развитие территории.

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A TOOL FOR DEVELOPMENT OF TERRITORIES

Abstract. The article establishes that sustainable territorial development is impossible without the partnership of public authorities and business. It is noted that Public Private Partnership (PPP) is an institutional and organizational alliance between authorities and business for the purpose of realization of socially significant projects in various spheres of activity. It is revealed that this transfer of business is part of the powers, responsibilities and risks associated with the implementation of investment projects that have traditionally been implemented through budget financing. The attention was paid to the forms of public private

partnership. The current state of realization of local public private partnership projects is analysed, actual problems have been identified and directions of financing of development of territories have been clarified. It is proved that the partnership between the authorities and the private sector is aimed at increasing the efficiency of the implementation of infrastructure projects at the local level, solving important issues of local importance and meeting the needs and interests of the territorial community in obtaining quality services. There are listed spheres and sectors of application public private partnership. There are mentioned advantages of the use of public private partnership. The statistical data and the dynamics of realization of projects implemented on the basis of public private partnership are presented. An example of the use of public private partnership, as an instrument for the development of territories, is presented. Attention is paid to the institutional environment of the implementation of public private partnership projects. The expediency of harmonization of concession legislation with the legislation on public private partnership and implementation of best international experience in legal regulation in Ukraine is substantiated. The necessity of development of public private partnership as an instrument of development of territories in the conditions of realization of the decentralization of power relations reform is pointed out.

Keywords: Public Private Partnership (PPP), projects and development of the territory.

Постановка проблеми. Органам місцевої влади складно ефективно реалізовувати Програми соціально-економічного розвитку територіальних громад. Бюджетного фінансування не вистачає на здійснення проектів з капітального будівництва, утримання доріг, придбання устаткування й обладнання, модернізацію підприємств житлово-комунальної сфери, закладів соціально-гуманітарної сфери: освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, культури, забезпечення населення якісними послугами. Зазначене свідчить про актуальність державно-приватного партнерства, тому що сталий територіальний розвиток неможливий без співробітництва органів державної виконавчої

влади, органів місцевого самоврядування й бізнесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі питання щодо розвитку державно-приватного партнерства висвітлені у працях вітчизняних науковців [1; 2; 4-6; 8] та ін. Незважаючи на це державно-приватне партнерство як інструмент фінансування розвитку територій потребує додаткового дослідження.

Формулювання цілей (мети) статті. У статті проаналізовано сучасний стан реалізації місцевих проектів державно-приватного партнерства, виявлено актуальні проблеми та розкрито напрями вдосконалення фінансування розвитку територій.

Виклад основного матеріалу. Встановлено, що державно-приватне

партнерство — це інституційний та організаційний альянс між владними органами і бізнесом з метою реалізації суспільно значущих проектів у різних сферах діяльності: від розвитку стратегічно важливих галузей промисловості і науково-дослідних конструкторських робіт до забезпечення публічних послуг населенню [1]. Державно-приватне партнерство дає змогу залучати фінансові ресурси приватного сектору в соціальну інфраструктуру, полегшуючи органам влади виконувати покладені на них обов'язки щодо надання публічних послуг населення. Тобто, це передача бізнесу частини повноважень, відповідальності та ризиків щодо реалізації інвестиційних проектів, які традиційно впроваджувалися за рахунок бюджетного фінансування.

На думку Б. О. Винницького, М. І. Лендъєл, Б. П. Онищук та ін. вчених, захист державних і комунальних інтересів гарантується через інституційні основи, положення нормативних актів та укладені договори [2, с. 13]. Партнерство органів влади і приватного сектору є одним із шляхів підвищення ефективності впровадження інфраструктурних проектів на місцевому рівні, вирішення важливих питань місцевого значення, задоволення потреб та інтересів територіальної громади щодо надання якісних публічних послуг. Використання державно-приватного партнерства дає можливість місцевій владі зменшувати бюджетні видатки, прискорювати процес будівництва та здачі в експлуатацію об'єктів соціальної інфраструктури, впроваджувати передові інноваційні технології, використовувати новаторські

здібності та ефективні методи роботи. Водночас органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють для бізнесу податкові та інші пільгові умови, виконують адміністративно-контрольні функції.

Зазначимо, що вітчизняне законодавство містить широкий перелік сфер і секторів застосування державно-приватного партнерства, зокрема [3, с. 4]:

- пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування крім таких, що здійснюються на умовах угод про розподіл продукції;
- виробництво, транспортування і постачання тепла та розподіл і постачання природного газу;
- будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури;
- машинобудування;
- збір, очищення та розподілення води;
- охорона здоров'я;
- туризм, відпочинок, рекреація, культура та спорт;
- забезпечення функціонування зрошувальних і осушувальних систем;
- поводження з відходами, крім збирання та перевезення;
- виробництво, розподілення та постачання електричної енергії;
- управління нерухомістю;
- надання соціальних послуг, управління соціальною установою, закладом;
- виробництво і впровадження енергозберігаючих технологій, будівництво та капітальний ремонт жит-

лових будинків, повністю чи частково зруйнованих внаслідок бойових дій на території проведення антитерористичної операції;

- встановлення модульних будинків і будівництво тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб;
- надання послуг у сфері освіти й охорони здоров'я;
- управління пам'ятками архітектури та культурної спадщини.

Партнерство державного і приватного секторів може набувати різноманітних форм залежно від ступеню їх залучення та рівня ризику, який вони приймають на себе — це договори на виконання робіт і надання публічних послуг, поставку продукції для потреб територіальної громади тощо, діяльність спільних підприємств. У міжнародній практиці найбільш поширеними формами публічно-приватного партнерства є концесія, лізинг та оренда.

Дослідивши особливості кожної форми державно-приватного партнерства, виявлено, що договори концесії про спільну діяльність або змішаний є найбільш доцільними інструментами для структурування правовідносин між приватним партнером і центральним або місцевим органом виконавчої влади й органом місцевого самоврядування для залучення інвестицій. На відміну від порядку визначення приватної сторони в інших формах державно-приватного партнерства чинне законодавство встановлює чіткий порядок та умови відбору концесіонера. Достатньо детальне врегулювання концесійних відносин забезпечує достатній рівень правової визначеності та повною мірою дає змогу реалізувати проекти

концесії. Договірні відносини оренди (лізинг) і спільної діяльності можуть розглядатися як механізм залучення приватних інвестицій у випадку, якщо проект не передбачає значних інвестицій та масштабного будівництва. Управління майном не передбачає здійснення платежів і, зазвичай, не передбачає значного обсягу інвестицій в активи, що передані за таким договором. Інвестиційний договір недостатньо відрегульовано у чинному законодавстві, що зумовлює проблематичність його використання для структурування великих інвестиційних проектів [4, с. 37].

Встановлено, що державно-приватне партнерство необхідно застосовувати для прискорення технічного переоснащення й підвищення ресурсо- й енергоефективності житлово-комунального господарства та модернізації інфраструктури. Серед головних проблем у житлово-комунальному господарстві, які потребують нагального вирішення, зазначено: старіння житлового фонду та відсутність коштів на його реконструкцію; монополізм і нерозвиненість ринкових механізмів, невиправдане зростання вартості комунальних послуг низької якості; зношеність основних фондів; застарілі технології; недостатній інноваційний потенціал; невідповідність значної частини працівників житлово-комунальних підприємств сучасним вимогам управління; пасивність населення тощо. Недосконалість системи управління житлово-комунальним господарством, незадовільний техніко-економічний стан комунальних підприємств і зволікання з реформуванням житлово-комуналь-

ної сфери призвели до того, що підприємства галузі не спроможні ефективно працювати в ринкових умовах, надавати споживачам послуги належного рівня та якості [5, с. 38–39].

Статистичні данні Мінекономрозвитку за 2012–2016 рр., свідчать про підвищення зацікавленості приватної і державної сторін до такої співпраці (рис. 1). Серед договорів, які були укладені, переважають концесії. Зауважимо, що дані наведені без урахування договорів концесії, які реалізовувалися на території АР Крим (станом на 01.01.2014 р. реалізовувалося 63 проекти) та Донецької й Луганської області (9 проектів), оскільки об'єкти, відповідно до яких укладено договори, знаходяться на території непідконтрольній українській владі [6, с. 18].

За даними центральних і місцевих органів виконавчої влади в Україні станом на 01.07.2018 р. було укладено 192 договори, з яких реалізується 66 (41 договір концесії, 24 договори про спільну діяльність, 1 договір ДПП), 126 договорів не реалізується (4 договори — закінчено термін дії, 9 — розірвано, 113 — не виконуються). Зазначені проекти реалізуються

в наступних сферах господарської діяльності: збір, очищення та розподілення води (31 договір, що становить 47,0 % від загальної кількості); виробництво, транспортування і постачання тепла (8–12,1 %); оброблення відходів (7–10,6 %); будівництво та/або експлуатація автострад, доріг, залізниць, злітно-посадкових смуг на аеродромах, мостів, шляхових естакад, тунелів і метрополітенів, морських і річкових портів та їх інфраструктури (7–10,6 %); управління нерухомістю (4–6,1 %); виробництво, розподілення та постачання електричної енергії (3–4,5 %); пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобування (1–1,5 %); охорона здоров'я (1–1,5 %); інші (4–6,1 %) [7].

Далі наведемо приклад застосування державно-приватного партнерства як інструменту фінансування розвитку територій. Так, у м. Малин Житомирської області “Школа-ліцей № 1 ім. Н. Сосніної”, загальноосвітня школа № 2 і дитячо-юнацька спортивна школа (сумарна загальна площа будівель 17 тис. м², понад 1800 учнів і викладачів) опалювалися котлами, які перебували у поганому технічному

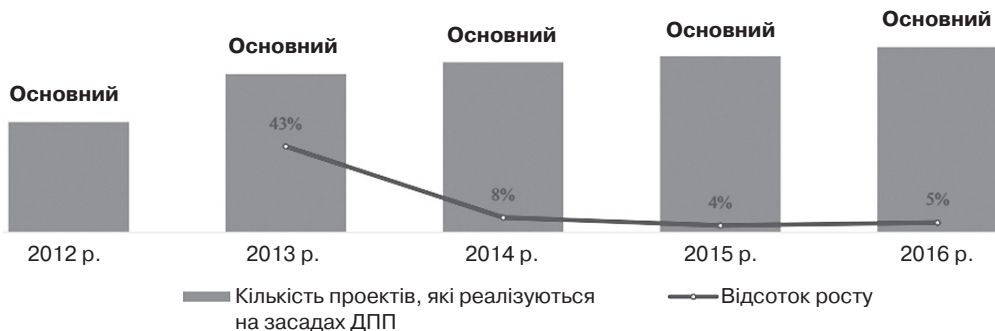

Рис. 1. Динаміка реалізації проектів, які реалізуються на засадах державно-приватного партнерства

стані, що призводило до надмірного споживання тепла й електроенергії. Тому органи місцевого самоврядування вирішили за допомогою державно-приватного партнерства провести експертизу, залучити фінансові ресурси та технології з боку бізнесу. У 2014 р. між Малинською міською радою та ТОВ “Енергія тепла” у рамках здійснення державно-приватного партнерства було укладено договір про спільну діяльність строком на 15 років з дня підписання.

У результаті реалізації проекту міська влада отримала економію коштів, стабільне теплопостачання (дров’яне паливо є набагато дешевшим за імпортований природний газ) і покращення бізнес-клімату. Приватний партнер отримав стабільного довгострокового споживача послуг з опалення; репутацію підприємства, яке успішно пройшло конкурсну процедуру та уклало договір без використання непрозорих засобів впливу. Держава — підвищення енергетичної незалежності, зменшення впливу на зміну клімату і позитивний приклад для подальших проектів ДПП [4, с. 75–79].

Встановлено, що серйозною перешкодою на шляху реалізації проектів державно-приватного партнерства є загальний стан інституційного середовища, в якому приватному партнеру доводиться реалізовувати проект. Так, на думку В. Гарбариніної, потребує вдосконалення інституційне середовище реалізації державно-приватного партнерства в Україні та пошук шляхів виявлення пріоритетів розвитку території та вибору оптимальних інструментів реалізації проектів. Основними причинами, які

мають спонукати державу до здійснення проектів державно-приватного партнерства, є переваги, пов’язані з підвищенням ефективності, активним залученням інновацій і забезпеченням вищої продуктивності у сфері надання якісних публічних послуг шляхом створення конкурентного середовища. Головною перевагою державно-приватного партнерства для приватного сектора є те, що вони отримують можливість для інвестицій у галузі соціально-економічного життя країни, які раніше вважалися сферою державних капіталовкладень, а отже, розширюють свої інвестиційні можливості [8, с. 180–181].

Більшість дослідників дотримуються думки: інструмент державно-приватного партнерства найкраще підходить для залучення інвестицій в інфраструктурні галузі, тому що:

- довгостроковість угоди дає змогу учасникам здійснювати планування на тривалий період;
- приватний партнер отримує можливість вільно приймати управлінські та господарські рішення, здійснювати інвестиції в гарантовані місцевою владою проекти, отримувати стабільний дохід протягом певного проміжку часу;
- бізнес має лише права володіння і користування об’єктом державної чи комунальної власності, а державні чи місцеві органи влади — важелі впливу на приватного партнера, якщо порушенні умови угоди;
- органи публічної влади отримують від приватної сторони передові методи і технології управління, що позитивно позначається на якості публічних послуг;

- територіальна громада частково знімає з себе ризики функціонування інфраструктурних об'єктів і перевищення кошторисної вартості будівництва;

- інвестор дотримується встановлених договором строків реалізації проекту, оскільки від цього залежить повернення інвестицій; для органів влади така затримка має суттєві негативні соціально-економічні ефекти;

- присутні значні стимули щодо зниження фактичної вартості реалізації проекту внаслідок конкуренції серед учасників конкурсу.

Встановлено, що підвищення ефективності економіки потребує залучення приватних вітчизняних та іноземних інвестицій. Україна має значний потенціал щодо співробітництва і взаємного інвестування у різні галузі. Досвід багатьох країн з різними економічними системами, рівнем розвитку ринкових відносин свідчить, що одним із найбільш ефективних шляхів покращення кількісних і якісних характеристик діяльності об'єктів державної та комунальної власності є залучення приватного капіталу й управління цими об'єктами на умовах державно-приватного партнерства.

Результатом удосконалення законодавства у сфері державно-приватного партнерства, включаючи концесійне, є систематизація чинних законів, що регулюють здійснення концесійної діяльності, гармонізація концесійного законодавства із законодавством про державно-приватне партнерство, імплементація кращого міжнародного досвіду у правове регулювання в Україні, забезпечення можливості застосуван-

ня законодавчих норм для всіх сфер діяльності. Проектом нової редакції Закону України “Про концесії” (від 15.03.2018 р. № 8125) передбачено внесення змін у понад 30 законодавчих актів України з метою приведення їх у відповідність до положень законопроекту та усунення бар'єрів для реалізації концесійних проектів [9].

Законопроекти “Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення умов для модернізації інфраструктури шляхом реалізації проектів на умовах державно-приватного партнерства, у тому числі концесії” (від 15.03.2018 № 8127) і “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо створення умов для модернізації інфраструктури шляхом реалізації проектів на умовах державно-приватного партнерства, у тому числі концесії” (від 15.03.2018 р. № 8126) пропонують запровадити міжнародно визнані підходи з врегулювання фінансових питань [9]. Держава стимулюватиме зацікавленість потенційних приватних партнерів у реалізації масштабних і суспільно значущих проектів державно-приватного партнерства. Органи публічної влади зможуть залучити інвестиції на модернізацію та створення нової інфраструктури, поліпшити якість публічних послуг, сприяти прискореному економічному зростанню тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, для покращення існуючої ситуації доцільно використовувати різні форми державно-приватного партнерства з метою успішної реалізації державних і регіональних стратегій соціаль-

но-економічного розвитку, створити сприятливе нормативно-правове й інституційне середовище, забезпечити державну підтримку та гарантії партнерам з приватного сектору, залучати інститути громадянського суспільства, запровадити публічний контроль за виконанням договірних зобов'язань всіма учасниками-партнерами. Державно-приватне партнерство має стати пріоритетним інструментом розвитку територій в умовах реалізації реформи децентралізації владних відносин, чому будуть присвячені наші подальші дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Варнавский В. Г.* Партнерство государства и частного сектора: формы, проекты, риски / В. Г. Варнавский. — РАН ; Институт мировой экономики и международных отношений. — М. : Наука, 2005. — 315 с.
2. Досвід та перспективи впровадження державно-приватних партнерств в Україні та за кордоном / Б. О. Винницький, М. І. Ленд'єл, Б. П. Онищук та ін. — К. : К.І.С., 2008. — 146 с.
3. Про державно-приватне партнерство : Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI // Офіц. сайт Верховної Ради України. — <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Державно-приватне партнерство як механізм реалізації нової регіональної політики: можливості застосування та практичні аспекти підготовки і впровадження інвестиційних проектів / Програма U-LEAD. — К., 2017. — 106 с.
5. *Васильєва О. І.* Розвиток державно-приватного партнерства у сфері житлово-комунального господарства / О. І. Васильєва, Н. Г. Дутко // Наукові розвідки з державного та муніципального управління : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. К. Присяжнюка, В. Д. Бакуменка. — Вип. 1/2012. — К. : АМУ, 2012. — С. 37–48.
6. Реалізація проектів державно-приватного партнерства в Україні : практ. посіб. / Ю. Гусев, Т. Бойчук, А. Хорошун, Т. Садова та ін. ; SPILNO. — К., 2017. — 94 с.
7. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. — <http://www.me.gov.ua>
8. *Гарбариніна В.* Підвищення рівня інституційної спроможності органів публічної влади в умовах реалізації політики державно-приватного партнерства / В. Гарбариніна // Ефективність державного управління. — 2016. — Вип. 1/2 (46/47). — Ч. 1. — С. 180–187.
9. Офіційний сайт Верховної Ради України / законотворчість. — <http://w1.c1.rada.gov.ua>

REFERENCES

1. *Varnavskiy V. G.* (2005). Partnership of government and private sector: forms, projects, risks [Government and Private Sector Partnership: Forms, Projects, Risks]. Moscow: Nauka [in Russian].
2. *Vynnytskyi B. O., Lendiel M. I., Onyshchuk B. P., et al.* (2008). Dosvid ta perspektyvy vprovadzhennia derzhavno-pryvatnykh partnerstv v Ukraini ta za kordonom [Experience and Perspectives of Implementation of Public-Private Partnerships in Ukraine and Abroad]. Kyiv: K.I.S. [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy "Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo" : vid 01.07.2010 r., № 2404-VI [Law of Ukraine "On public-private partnership" from 01.07.2010 r., № 2404-VI]. (n.d.).

- zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> [in Ukrainian].
4. Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak mekhanizm realizatsii novoi rehiionalnoi polityky: mozhlyvosti zastosuvannia ta praktychni aspekty pidhotovky i vprovadzhennia investytsiinykh proektiv [Public-Private Partnership as a Mechanism for Implementing a New Regional Policy: Opportunities and Practical Aspects of Preparing and Implementing Investment Projects]. (2017). Kyiv [in Ukrainian].
 5. *Vasylieva O. I., Dutko N. H.* (2012). Rozvytok derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi zhytlovo-komunalnoho hospodarstva [Development of public-private partnership in the sphere of housing and public works]. *Naukovi rozvidky z derzhavnoho ta munitsypalnoho upravlinnia – Scientific Bulletin On Public And Municipal Administration*, 1, 37–48 [in Ukrainian].
 6. *Husiev Yu., Boichuk T., Khoroshun A., Sadova T., et al.* (2017). Realizatsiia proektiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva v Ukraini [Realization of public-private partnership projects in Ukraine]. Kyiv, Zhovten [in Ukrainian].
 7. Ofitsiinyi sait Ministerstva ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy [Official website of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine]. www.me.gov.ua. Retrieved from <http://www.me.gov.ua> [in Ukrainian].
 8. *Harbarynina V.* (2016). Pidvyshchennia rivnia instytutsiinoi spromozhnosti orhaniv publichnoi vlady v umovakh realizatsii polityky derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Improvement of institutional capacity of public authorities in the conditions of realization of public-private partnership policy]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia – Efficiency of public administration*, 1/2(46/47), 1, 180-187 [in Ukrainian].
 9. Ofitsiinyi sait Verkhovnoi Rady Ukrainy [Official site of the Verkhovna Rada of Ukraine]. rada.gov.ua. Retrieved from <http://rada.gov.ua> [in Ukrainian].